

نام و نام خانوادگی:

آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان
به نام خدا

سال تحصیلی 1401

کد دانش آموزی:

شهرستان زابل

نام دبیر:

آزمون: علوم و فنون ادبی ۱

رشته: علوم انسانی

مدت: 60 دقیقه

شمارک	تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)	ردیف										
۰/۷۵	جاهای خالی را با واژگان مناسب پر کنید. الف) آثار بر جای مانده زبان فارسی باستان، فرمان‌ها و نامه‌های شاهان هخامنشی به خط ..... نوشته شده است. ب) هر چیزی که ذهن ما را به پویایی در آورد ..... است. پ) رایج‌ترین انواع شعر فارسی در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم به سه بخش حماسی، ..... و غنایی تقسیم می‌شود.	۱										
۰/۷۵	درستی یا نادرستی عبارات زیر را با (د)، (ن) مشخص نمایید. الف) قرن چهارم، دوره طلایی همراه با شکوفایی روح ایرانی بود که با دانشمند بزرگی چون ابوعلی سینا شروع شد و با شاعر بی نظیری مانند فردوسی ادامه یافت. ( ) ب) رودکی و بلخی، دو شاعر مشهور، به ادبیات تعلیمی قوت و استحکام بخشیدند. ( ) پ) موضوع کتاب شاهنامه ابو منصور تاریخ گذشته ایران است. ( )	۲										
۰/۵	با توجه به متن زیر از تاریخ بلعمی، در همه گزینه‌ها به جز گزینه ..... به ویژگی نثر قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم اشاره شده است. «گودرز شاد شد و بر کیخسرو آفرین کرد و گفت پادشاهی و فرمان شما را و بندگی ما را، چون روز دیگر بود، کیخسرو سپاه گرد کرد و گفت چاره نیست تا کینه از افراسیاب بکشم» الف) سادگی و روانی ب) به دور بودن از اصطلاحات علمی پ) افزایش کاربرد لغات عربی ت) توجه به موضوع حماسی	۳										
۰/۷۵	هریک از موارد گروه «الف» در جدول زیر مربوط به کدام یک از شخصیت‌های گروه «ب» است؟ «دو مورد اضافی است.»	۴										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>پدر شعر فارسی</td> <td>محمد بن جریر طبری</td> </tr> <tr> <td>سرودن قصیده تمام و کمال با موضوع اندرزی</td> <td>عنصری</td> </tr> <tr> <td>تفسیر طبری</td> <td>کسایی مروزی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>رودکی</td> </tr> </tbody> </table>	«الف»	«ب»	پدر شعر فارسی	محمد بن جریر طبری	سرودن قصیده تمام و کمال با موضوع اندرزی	عنصری	تفسیر طبری	کسایی مروزی		رودکی	
«الف»	«ب»											
پدر شعر فارسی	محمد بن جریر طبری											
سرودن قصیده تمام و کمال با موضوع اندرزی	عنصری											
تفسیر طبری	کسایی مروزی											
	رودکی											
۰/۵	برای خواندن هر یک از متون زیر، کدام لحن مناسب تر است؟ الف) گفتم غم تو دارم، گفتا غمت سرآید گفتم که ماه من شو، گفتا اگر برآید «حافظ» ب) به گرز گران دست برد اشکبوس زمین آهنین شد سپهر آبنوس «فردوسی»	۵										
۰/۷۵	زبان‌های ایرانی از نظر تاریخی به سه دسته تقسیم می‌شود؟ آنها را نام ببرید.	۶										
موسیقی شعر (۶ نمره)												
۰/۷۵	آیا وزن در شعر جنبه تزئینی دارد؟ توضیح دهید.	۷										
۰/۵	صامت‌ها و مصوت‌های واژه «آزاد» را بنویسید.	۸										

۰/۷۵	<p>۹ زیر پاسخ مناسب داخل کمانک خط بکشید. (الف) کوچکترین واحد آوایی زبان (واج - هجا) است. (ب) (قافیه - وزن) ادراکی است که از احساس نظم حاصل می شود. (پ) اساسی ترین عامل پیدایی شعر (حواس- عاطفه) است.</p>																																																																																
0/5	<p>۱۰ کدام گزینه الگوی هجایی «نقشه کشی» را نشان می دهد؟ (الف) U _ _ U (ب) _ _ UU (پ) _U_U (ت) _ U U _</p>																																																																																
۱	<p>۱۱ ابیات زیر را بخوانید و از دید آهنگ و موسیقی با هم مقایسه کنید. (الف) خروش آمد و ناله کُرّ نای دم نای رویین و هندی ذرای زمین آمد از سُم اسپان به جوش به ابر اندر آمد فغان و خروش (ب) ما همه چشمیم و تو نور ای صنم چشم بد از روی تو دور ای صنم روی میپوشان که بهشتی بود هرکه ببیند چو تو حور ای صنم</p>																																																																																
۱/۵	<p>۱۲ بیت زیر را به جاهای تشکیل دهنده آن تجزیه و تقطیع کنید؛ سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید. دلی چون شمع می باید که بر جانم ببخشاید که جز وی کس نمی بینم که می سوزد به بالینم</p> <table border="1" data-bbox="151 840 1460 1041"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>																																																																																
۰/۵	<p>۱۳ در کدام گزینه «و» صامت است؟ (الف) سود (ب) خواهش (ج) نانو (د) دوست</p>																																																																																
۰/۵	<p>۱۴ برای الگوی هجایی «صامت+ مصوت بلند+ صامت» یک مثال واژه بنویسید.</p>																																																																																
زیبایی شناسی (۶ نمره)																																																																																	
۱	<p>۱۵ در بیت زیر «واج آرای» و «واژه آرای» را بیابید و جای آن ها را مشخص کنید. از درد سخن گفتن و از درد شنیدن با مردم بی درد ندانی که چه دردی است .</p>																																																																																
۰/۷۵	<p>۱۶ در بیت زیر واج آرای «صامت» بیشتر محسوس است یا واج آرای «مصوت»؟ واج هایی را که آرایه واج آرای پدید آورده، مشخص کنید. خیزید و خز آرید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است.</p>																																																																																
۱	<p>۱۷ در عبارات زیر، رکن های سجع را بیابید و نوع سجع ها را نیز بنویسید. (الف) مَنّت خدای را عزّ وجل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. (ب) دوستی را که به عمری فرا چنگ آرند نشاید که به یک دم بیازارند.</p>																																																																																
۰/۵	<p>۱۸ در بیت زیر میان کدام واژه ها آرایه تکرار (واژه آرای) به چشم می خورد؟ عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست من که یک امروز مهمان توام، فردا چیست؟</p>																																																																																

۰/۵	۱۹	به سوالات زیر کوتاه پاسخ دهید. الف) ارزش موسیقایی کدام نوع سجع در سخن، بسیار است؟ ب) عواملی که موسیقی لفظی را پدید می آورند، چه می نامند؟ پ) «_ U» علامت الگوی چه نوع هجایی است؟
۰/۵	۲۰	در آرایه سجع حداقل چند جمله نیاز است و رکن های سجع در کجای جمله ها می آیند؟
۰/۲۵	۲۱	عبارت زیر را می توان مسجع نامید؟ دلیل خود را بنویسید؟ در آب، حیات تن ها بُود و در قرآن حیات دل ها بُود.
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)		
۰/۲۵ ۰/۵	۲۲	در بیت «بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی» الف) کار برد دستور تاریخی در کدام واژه دیده می شود؟ ب) کدام کلمات در بیت بالا قافیه هستند؟
۰/۵ ۰/۵	۲۳	با توجه به سروده های زیر به پرسش ها پاسخ دهید. به دام افتاد روباهی سحرگاه به روبه بازی اندیشید در راه که گر صیاد بیند هم چنینم دهد حالی به گارز پوستینم الف) در هنگام خواندن این شعر، از چه لحنی باید استفاده کنیم؟ ب) برای قلمرو زبانی، دو ویژگی در بیت های بالا به دست آورید.
۰/۲۵	۲۴	در کدام بیت آرایه تشبیه دیده می شود؟ الف) هرکه زین گلشن، لبی خندان تر از گل بیدش خاطری فارغ زعالم چون توکل بیدش ب) صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید دانه چون در آسیا افتد تحمل بیدش
۰/۵ ۱ ۰/۲۵ ۰/۲۵	۲۵	حکایت زیر را بخوانید و آن را از دید قلمرو ادبی و فکری بررسی نمایید. ☐ روزی شخصی پیش بهلول بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته اند. گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته اند، اما لگد کم خورده است! الف) قلمرو ادبی (دو مورد): ب) قلمرو فکری: پ) چه رابطه ای بین کلمات «آب» و «گل» وجود دارد؟ ت) واژه «بی ادبی» چند هجا دارد؟
فرزندم بال های اندیشه ات پر توان باد		

شمارک	تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)	ن										
۰/۷۵	جاهای خالی را با واژگان مناسب پر کنید. الف) میخی ب) متن پ) مدحی	۱										
۰/۷۵	درستی یا نادرستی عبارات زیر را با (د)، (ن) مشخص نمایید. الف) درست ب) نادرست پ) نادرست	۲										
۰/۵	با توجه به متن زیر از تاریخ بلعمی، در همه گزینه ها به جز گزینه پ به ویژگی نثر قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم اشاره شده است.	۳										
۰/۷۵	هریک از موارد گروه «الف» در جدول زیر مربوط به کدام یک از شخصیت های گروه «ب» است؟ «دو مورد اضافی است.»	۴										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>«الف»</th> <th>«ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>پدر شعر فارسی</td> <td>محمد بن جریر طبری</td> </tr> <tr> <td>سرودن قصیده تمام و کمال با موضوع اندرزی</td> <td>عنصری</td> </tr> <tr> <td>تفسیر طبری</td> <td>کسایی مروزی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>رودکی</td> </tr> </tbody> </table>	«الف»	«ب»	پدر شعر فارسی	محمد بن جریر طبری	سرودن قصیده تمام و کمال با موضوع اندرزی	عنصری	تفسیر طبری	کسایی مروزی		رودکی	
«الف»	«ب»											
پدر شعر فارسی	محمد بن جریر طبری											
سرودن قصیده تمام و کمال با موضوع اندرزی	عنصری											
تفسیر طبری	کسایی مروزی											
	رودکی											
۰/۵	برای خواندن هر یک از متون زیر، کدام لحن مناسب تر است؟ الف) عاطفی ب) حماسی	۵										
۰/۷۵	فارسی باستان، فارسی میانه و فارسی نو	۶										
موسیقی شعر (۶ نمره)												
۰/۷۵	وزن در شعر، جنبه تزیینی ندارد؛ بلکه جزء طبیعت شعر است و برای نشان دادن عواطف، نمی توان از آن چشم پوشید.	۷										
۰/۵	ء / ا / ز / ا / د (ص / ام / ص / ا / ص)	۸										
۰/۷۵	زیر پاسخ مناسب داخل کمانک خط بکشید. الف) واج ب) وزن پ) عاطفه	۹										
۰/۵	ت) _ U U _	۱۰										
۱	ابیات زیر را بخوانید و از دید آهنگ و موسیقی با هم مقایسه کنید. الف) وزن و آهنگ کوبنده و کوتاه، ب) وزن و نشاط را به خواننده منتقل می کند.	۱۱										
۱/۵	بیت زیر را به هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه و تقطیع کنید؛ سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید.	۱۲										

	د-لی- چن- شمع- می- با-ید- ک- بر- جا- نم- ب- بخ- شا-ید//ک- جز- وی- کس- ن- می- بی- نم- ک- می- سو- زد- ب- با- لی- نم ---U/---U/---U/---U	
۰/۵	۱۳ (ج) نانوا (واو صامت است؛ زیرا واج نخست هجای دوم است).	
۰/۵	۱۴ «صامت+ مصوت بلند+ صامت»: تاب	
زیبایی شناسی (۶ نمره)		
۱	۱۵ «واج آرایی»: «ر» / «واژه آرایی»: درد	
۰/۲۵	۱۶ واج آرایی «صامت» / واج آرایی: «خ» و «ر» و «ا» خیزید و خز آرید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است .	
۱	۱۷ در عبارات زیر، رکن های سجع را بیابید و نوع سجع ها را نیز بنویسید. الف) رکن سجع: قربت؛ نعمت (متوازی) ب) رکن سجع: آرند؛ بیازارند (مطرف)	
۰/۵	۱۸ واژه آرایی: امروز و فردا	
۰/۵	۱۹ به سوالات زیر کوتاه پاسخ دهید. الف) متوازی ب) بدیع لفظی پ) هجای کشیده	
۰/۵	۲۰ دو جمله / در پایان دو جمله	
۰/۲۵	۲۱ آری؛ زیرا تنها و دلها با یکدیگر سجع پدید می آورند.	
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)		
۰/۲۵	۲۲ در بیت «بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی» الف) آید همی ب) مولیان و مهربان	
۰/۵	۲۳ با توجه به سروده های زیر به پرسش ها پاسخ دهید. الف) روایی - داستانی ب) روبه بازی: ترکیب سازی / حالی: فوری / گازر: واژگان کهن (رخت شو) / زبان شعر ساده و جمله ها کوتاه / کمی واژگان غیرفارسی	
۰/۲۵	۲۴ الف) خاطری فارغ ز عالم چون توکل بایش	
۰/۵	۲۵ الف) قلمرو ادبی (دو مورد): تناسب / واژه آرایی / کنایه ب) قلمرو فکری: نکوهش بی ادبان و لزوم تربیت بی ادبان پ) تناسب ت) «بی / ا / د / بی»: ۴ هجا	